

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - परिचयपरीक्षा – फरवरी – २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनांक: २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्कः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

I. अ) सूक्तिद्वयं स्वभाषया विवृणुत । तेषां सूक्तानां अर्थं विवरीतम् । Explain TWO Suktis in your language. दो सूक्तियों का विवरण आपकी भाषा में लिखिए । 2 x 1 = 2

- 1) आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपुः ।
- 2) गृहीत इव केशेषु मृत्युना धर्ममाचरेत् ।
- 3) आपदि स्फुरति प्रज्ञा यस्य धीरः स एव हि ।

आ) द्वयोः श्लोकयोः पदविभागं अन्वयं च संस्कृतेन तात्पर्यं स्वभाषया च लिखत । तेषां श्लोकानां अर्थं विवरीतम् । For TWO shlokas, write the padvibhaga: anvaya: in Sanskrit and taatparya in your language. दो श्लोकों का पदविभाग और अन्वय संस्कृत में और तात्पर्य आपकी भाषा में लिखिए । 2 x 4 = 8

- 1) तं ब्रजन्तं प्रियो भ्राता लक्ष्मणोऽनुजगाम ह ।
  - 2) रामोऽपि परमोदारः सुमुखः सुमहायशाः ।
  - 3) स काममनवाप्यैव रामपादावुपस्पृशन् ।
- स्नेहाद्विनयसम्पन्नः सुमित्रानन्दवर्धनः ॥
न चैच्छत् पितुरादेशाद्राज्यं रामो महाबलः ॥
नन्दिग्रामेऽकरोद्राज्यं रामागमनकाङ्क्षया ॥

इ) दत्तयोः सुभाषितयोः भावं स्वभाषया लिखत । अर्थं विवरीतम् । Write the meaning of the given Subhashitas in your language. दो सुभाषितों का अर्थ आपकी भाषा में लिखिए । 2 x 2 = 4

- 1) गुणायन्ते दोषाः सुजनवदने दुर्जनमुखे गुणा दोषायन्ते तदिदमपि नो विस्मयपदम् ।
महामेघः क्षारं पिबति कुरुते वारि मधुरं फणी क्षीरं पीत्वा वमति गरलं दुःसहतरम् ॥
- 2) पापान्निवारयति योजयते हिताय गुह्यं निगूहति गुणान् प्रकटीकरोति ।
आपद्रतं च न जहाति ददाति काले सन्मित्रलक्षणमिदं प्रवदन्ति सन्तः ॥

ई) चातुश्लोकस्य भावं स्वभाषया लिखत । अर्थं विवरीतम् । Write the meaning of the Chatu shloka in your language. चातुश्लोक का भाव आपकी भाषा में लिखिए । 1 x 2 = 2

हे हेरम्ब! किमम्ब! रोदिषि कुतः? कर्णो लुठत्यग्निभूः किन्ते स्कन्द विचेष्टितं मम पुरा सङ्ख्या कृता चक्षुषाम् ।
नैतत्तेऽप्युचितं गजास्य! चरितं नासां मिमीतेऽम्ब मे तावेवं सहसा विलोक्य हसितव्यग्रा शिवा पातु वः ॥

उ) प्रदत्त-समस्यायाः अर्थं स्वभाषया विवृणुत । अर्थं विवरीतम् । Explain the meaning of the given Samasya in your language. दिए गए समस्या का अर्थ आपकी भाषा में समझाविए । 1 x 2 = 2

अहं च त्वं च राजेन्द्र लोकनाथावुभावपि ।
बहुव्रीहिरहं राजन् षष्ठीतत्पुरुषो भवान् ॥

II. अ) त्रयाणां सन्दर्भ वाक्यार्थं स्वभाषया लिखत । मूलांशं संदर्भित्वा वाक्यार्थं विवरीतम् । Explain any THREE with reference to context. तीन वाक्यों का सन्दर्भ सहित विवरण दीजिए । 3 x 3 = 9

- 1) वन्यजीवनं आचर ।
- 2) त्वम् अपि पराधीनः खलु ।
- 3) यदि अहं धनं न ददामि तर्हि मम अपवादः भविष्यति ।
- 4) गवाक्षाः कृमिस्तन्तुजालैः आच्छादिताः ।
- 5) पुत्रशोकात् तवापि मरणं भविष्यति ।

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - परिचयपरीक्षा – फरवरी – २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनांक: २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्कः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

आ) दशप्रश्नानां संस्कृतेन उत्तरं लिखत । పది ప్రశ్నలకు సంస్కృతం లో సమాధానమివ్వండి. Answer any TEN in Sanskrit. दस प्रश्नों के संस्कृत में उत्तर दीजिये ।

10 x 1 = 10

1) नृपस्य अपमाननं किमर्थं सज्जातम् ?	7) रामलक्ष्मणौ किमर्थं विश्वामित्रेण सह आश्रमं गतवन्तौ ?
2) सर्वलोकस्य दासाः के ?	8) कर्मणि प्रयोगे कर्तृपदस्य कर्मपदस्य च का विभक्तिः भवति ?
3) इन्द्रम् उद्दिश्य रघुराजस्य वचनं किम् ?	9) अतिथिः पट्टाभिषेकसमये किं कृतवान् ?
4) साधुः स्वभावं कदा न जहाति ?	10) “उपविशति” इत्यस्य लङ्-लकाररूपं क्तवतु-प्रत्ययरूपं (पुलिङ्गे) च लिखत ।
5) अजः केन कुत्र देहत्यागं कृतवान् ?	11) केन देवाः भीतिं न प्राप्तवन्तः ?
6) “भोजनं करोति” “विक्रयणं करोति” अनयोः क्रियापदे के ?	12) त्यागवतां गुणः कः ?

III. अ) पञ्च पदानि उपयुज्य संस्कृतेन स्वीयवाक्यानि लिखत । ఐదు పదాలను ఉపయోగించి సంస్కృతం లో స్వంత వాక్యాలను వ్రాయండి. Write your own sentences in Sanskrit using any FIVE words. पाँच शब्दों का प्रयोग करके स्वीय वाक्य लिखिए ।

5 x 1 = 5

- 1) सूच्यते   2) क्षिप्तानि   3) त्यज्यताम्   4) अक्षाल्यन्त   5) कुर्यात्   6) कथयेयुः   7) वन्देरन्

आ) षण्णाम् अर्थान् स्वभाषया लिखत । అరింటికి స్వభాషలో అర్థాలను వ్రాయండి. Write the meanings of any SIX in your language. छह के अर्थ आपकी भाषा में लिखिए ।

6 x ½ = 3

1) याता	3) हृदः	5) अजगरः	7) वटकम्
2) नीललोहितः	4) कफोणिः	6) सुवासकम्	8) मत्कुणः

इ) षण्णाम् अर्थान् संस्कृतेन लिखत । అరింటికి సంస్కృతం లో అర్థాలను వ్రాయండి. Write the meanings of any SIX in Sanskrit. छह के अर्थ संस्कृत में लिखिए ।

6 x ½ = 3

1) Wife's brother / భార్య యొక్క సోదరుడు / पत्नी का भाई	2) Pyjamas / పైజామా / पजामा
3) Pupil of the eye / కంటి లోని నల్ల గుడ్డు / कनखियाँ	4) Pickle / ఊరగాయ / अचार
5) Express Bus / ఎక్స్‌ప్రెస్ బస్సు / एक्सप्रेस बस	6) District / జిల్లా / जिला
7) Envelope / ఎన్వలప్ కవరు / लिफाफा	8) A small pool / చిన్న చెరువు / पल्लल

ई) पञ्चानां सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत । ఐదింటికి సంది విడదీసి పేరు వ్రాయండి. Split the sandhi and write its name(5). पाँचों का संधि विभाजन करके नाम लिखिए ।

5 x 1 = 5

- 1) दशमीति   2) सुलभोपायः   3) तत्रैकदा   4) फल इच्छा   5) करावेतौ   6) साध्विदम्   7) वसन्तर्तुः

उ) पञ्चानां सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत । ఐదింటికి సంది కలిపి పేరు వ్రాయండి. Join the sandhi and write its name(5). पाँचों का संधि जोड़के नाम लिखिए ।

5 x 1 = 5

1) विद्या + अभ्यासः	3) तस्य + ओषधिः	5) नरौ + उदारौ	7) मृगो + अस्ति
2) न + इच्छति	4) हरे + आगच्छ	6) पितृ + अंशः	

ॐ

संस्कृतभारती - तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - परिचयपरीक्षा - फरवरी - २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनांक: २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्काः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

ऊ) गणे अनर्हं पदं पृथक् कुरुत । సమూహమునకు చెందని పదమును వేరు చేసి వ్రాయండి. Separate and write the odd one out. समूह से भिन्न शब्द को अलग कीजिए ।

6 x ½ = 3

1) स्वर्गः, मर्त्यः, वैकुण्ठः, पातालः	2) अरविन्दम्, नारिकेलम्, चूतम्, नवमल्लिका
3) लेखनम्, अध्ययनम्, यजनम्, दानम्	4) राजा, मुनिः, मन्त्री, सुहृत्
5) पुण्डरीकः, वामनः, कृष्णः, अञ्जनः	6) पूर्वा, उत्तरा, वाम, दक्षिणा

IV अ) आवरणे दत्तपदस्य उचितरूपेण रिक्तस्थानानि पूरयत । బ్రాకెట్లలో ఇచ్చిన పదము యొక్క సరియైన విభక్తి రూపము తో ఖాళీలను పూరించండి. Fill in the blanks with the suitable vibhakti form of the word given in brackets. ब्राकेट में दिए शब्द के उचित विभक्तिरूप से रिक्तस्थान भरिए ।

5 x 1 = 5

1) _____ छात्राभ्यः पुरस्कारः प्रदत्तः । (चतुर)	4) ईश्वरः _____ प्रपञ्चस्य स्रष्टा । (समग्र)
2) _____ स्यन्दने कृष्णार्जुनौ स्थितौ । (महान्)	5) व्याधः _____ बाहुना पक्षिणं गृह्णाति । (दीर्घ)
3) पर्वदिने सर्वे _____ बन्धून् मिलन्ति । (आत्मीय)	

आ) उचितं विकल्पं चित्वा लिखत । Choose the correct option and write. సరియైన వికల్పమును ఎంచి వ్రాయండి. उचित विकल्प का चयन करके लिखिए ।

10 x ½ = 5

1) _____ बालिकया विद्यालयः गम्यते । क) प्रथमाया ख) प्रथमया ग) प्रथम घ) प्रथमेन	6) शिक्षणस्य _____ दिने गानस्पर्धा आयोजिता । क) विंशते ख) विंशत्याः ग) विंशतितमे घ) विंशतिः
2) _____ पुष्पाणि आनय । क) चतुराणि ख) चत्वारः ग) चत्वारणि घ) चत्वारि	7) लोकयाने एकः वृद्धः _____ युवकं अपृच्छत् । क) काञ्चित् ख) कञ्चित् ग) काञ्चित् घ) काश्चित्
3) पाण्डवेषु सहदेवः _____ । क) पञ्चः ख) पञ्चतमः ग) पञ्चमः घ) पञ्च	8) तत्र स्थितायां _____ कपाटिकायां क्रीडनकम् अस्ति, पश्यतु । क) कस्मिंश्चित् ख) कस्मिन् ग) कासाञ्चित् घ) कस्याञ्चित्
4) पञ्चाक्षरीमन्त्रः _____ अक्षरैः युक्तः । क) पञ्चैः ख) पञ्चेन ग) पञ्च घ) पञ्चभिः	9) _____ नगरात् श्रीधरस्य बान्धवाः आगतवन्तः । क) कस्यचित् ख) कस्माच्चित् ग) कस्मैचित् घ) कैश्चित्
5) वने _____ धेनुभिः सह गोपालकः अटति । क) तिसृभिः ख) त्रिभिः ग) त्रीणिभिः घ) त्रयः	10) _____ गृहिणीभ्यः उत्तीर्णतापत्राणि प्रदत्तानि । क) काभ्यश्चित् ख) केभ्यश्चित् ग) कुतश्चित् घ) कस्माच्चित्

V अ) अधो दत्तवाक्यानां कृदन्तरूपैः प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत । క్రింద ఇచ్చిన వాక్యాలను కృదంతరూపములతో ప్రయోగపరివర్తన చేయండి. Change the voice of the given sentences by using Krudantaas. नीचे दिए गए वाक्यों का कृदंत रूपों से वाच्य परिवर्तन कीजिए ।

5 x 1 = 5

1) मार्गदर्शकाः मार्गान् दर्शितवन्तः ।	2) बालिका कथां उक्तवती ।	5) पत्रवितारकेन सञ्चिकाः प्रेषणीयाः ।
3) नयनेन स्फुरितम् ।	4) छात्राः नियमान् पालयेयुः ।	

ॐ

संस्कृतभारती – तेलङ्गाणा

पत्रालयद्वारा संस्कृतम् - परिचयपरीक्षा – फरवरी – २०२३

समय: घण्टात्रयम्

दिनांक: २६.०२.२०२३

पूर्णाङ्कः १००

फाल्गुण शुक्लसप्तमी भानुवासरः

आ) प्रथमपदद्वयं परिशील्य तृतीयपदस्य योग्यं पदं लिखत । మొదటి రెండు పదాలను పరిశీలించి మూడవదానికి అనువైన రూపమును వ్రాయండి.

Write the suitable form for the third word by observing the first two words. पहले दो शब्दों का परिशीलन करके तीसरे शब्द का योग्य रूप लिखिए ।

5 x 1 = 5

1) याच्यते – अयाच्यत	→	लभ्यते – _____
2) पूजयति – पूज्यते	→	अर्पयति – _____
3) करोतु – क्रियताम्	→	गृह्णातु – _____
4) शृणोति – शृणुयात्	→	क्रीणाति – _____
5) अपश्यत् – अदृश्यत	→	अजिघ्रत् – _____

इ) प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत । ప్రయోగపరివర్తన చేయండి. Change the voice. वाच्य परिवर्तन कीजिए ।

6 x 1 = 6

1) बालाः कोलाहलं कुर्वन्ति ।	2) कर्मकार्या विद्यालयः अमार्ज्यत ।	3) भवती रङ्गवल्लीं रचयतु ।
4) भक्तः देवं पूजयेत् ।	5) मात्रा क्षीरोदनं पच्यते ।	6) अतिथिभिः उष्यते ।

VI अ) पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन अनुवदत । ఐదు వాక్యాలను సంస్కృతం లోనికి అనువదించండి. Translate any FIVE into Sanskrit. पाँच वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद कीजिए ।

5 x 1 = 5

- 1) He is a clever student. అతను తెలివైన విద్యార్థి. वह चतुर छात्र है ।
- 2) People wash the dirty clothes in the river. జనులు నదిలో మురికి బట్టలను ఉతుకుతున్నారు.
लोग नदी में गंदे कपड़े धोते हैं ।
- 3) The war of Mahabharatha ended on the 18th day. మహాభారతయుద్ధము 18వ రోజున ముగిసినది.
महाभारत का युद्ध अट्ठारवे दिन पर समाप्त हुआ ।
- 4) Rama is coming to the city too. రాముడు నగరానికి కూడా వస్తున్నాడు. राम शहर भी आता है ।
- 5) Fruit is eaten by the monkey. కొరికి చేత పండు తినబడినది. बंदर से फल खाया गया ।
- 6) Let the pictures be seen by us. మనచేత చిత్రములు చూడబడుగాక. हमारे द्वारा चित्र देखे जाने चाहिए ।

आ) पञ्च वाक्यानि स्वभाषया अनुवदत । ఐదు వాక్యాలను స్వభాష లోనికి అనువదించండి. Translate any FIVE into your language. पाँच वाक्यों का आपकी भाषा में अनुवाद कीजिए ।

5 x 1 = 5

1) तेन कार्यालयः गन्तव्यः ।	2) सेवकः आज्ञां पालयतु ।	3) निर्देशकेन अभिनेत्री अश्लाघ्यत ।
4) आपणिकः फलानि विक्रीतवान् ।	5) सा लोकयानचिटिकां परिशीलयति ।	6) गौर्या जलं पातव्यम् ।

इ) शुद्धं कृत्वा पूर्णवाक्यं पुनः लिखत । వాక్యములను సరిచేసి మరల వ్రాయండి. Correct and rewrite the sentences. वाक्यों को ठीक करके फिर से लिखिए ।

3 x 1 = 3

1) तिस्रः जनाः चलचित्रं पश्यन्ति ।	2) त्वं केचन वाक्यानि वद ।	3) वृषभः मार्गे चलयते ।

जयतु संस्कृतम् । जयतु भारतम् ।